

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL MB „LIBEVA“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-12-08 Nr. 12R-107

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus pavaduotojos, atliekančios direktoriaus funkcijas, Neringos Baronienės (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkė), direktoriaus pavaduotojo Gintauto Mišeikio, Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos Mildos Deimantės bei Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje išnagrinėjo bylą pagal Kauno valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau - Tarnyba) 2016-11-03 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 33RĮP-18 (toliau – Protokolas) dėl MB „Libeva“ (įmonės kodas 304163930, adresas Pušyno g. 8, Kačerginė, Kauno r.) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-11-07 gavo Tarnybos 2016-11-03 raštu Nr. 33S-(33.6)-1039 persiūtą Protokolą Nr. 33RĮP-18 dėl MB „Libeva“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tarnyba protokole nustatė, kad MB „Libeva“, reklamuodama 6 maisto produktus – „Medaus džemas su šaltalankiais“, „Medaus džemas su putino uogomis“, „Medaus džemas su avietėmis“, „Medaus džemas su juodaisiais serbentais“, „Medaus džemas su šermukšniais“, „Medaus džemas su braškėmis“ naudoja teiginius, kuriais nurodoma ir užsimenama apie žmogaus ligų gydymo ir profilaktines savybes, kai tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Tarnyba protokole nustatė, kad minėta reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.libeva.lt.

Tarnyba Protokole nustatė, kad MB „Libeva“, reklamuodama maisto produktus:

„Medaus džemas su šaltalankiais“ naudojo teiginius:

„<...> Šaltalankis – polivitaminų kupinas augalas, pagal biologiškai aktyvių medžiagų kiekį ir kokybę lenkia beveik visus vaisius ir uogas. Tai gera priemonė sustiprinti širdies raumenų, profilaktinė priemonė prieš insultą, infarktą, atkuria organizmą po ligų ir psichinių bei fizinių pervargimų.“;

„Medaus džemas su putino uogomis“ naudojo teiginius:

„Putino uogos gausiai naudojamos liaudies medicinoje. Nėštumo metu putino uogos didina raudonųjų kraujo kūnelių kiekį ir atitinkamai – hemoglobino lygį. Putino uogos turi šlapimą varančių ypatybių. Jos vartojamos sutrikus inkstų, šlapimo takų ir širdies veiklai. Antiseptinės ir surišamos ypatybės padeda greičiau sugyti žaizdoms, skrandžio opoms. Po ligos putino uogos valgomos, kad greičiau sustiprėtų imunitetas.“;

„Medaus džemas su avietėmis“ naudojo teiginius:

„Aviečių uogose yra salicilo rūgšties (aspirino), kurios yra puikus pakaitalas vaistams nuo peršalimo, kūno temperatūrą mažinti ir prakaitavimą skatinanti priemonė. Taip pat uogose yra vitaminų C, B1, B2, PP. Todėl jos puiki priemonė mažakraujystei mažinti.“

„Medaus džemas su juodaisiais serbentais“ naudojo teiginius:

„Juodųjų serbentų uogos turi sutraukiamųjų, prakaitavimą ir šlapimo skyrimą didinančių savybių. Juodųjų serbentų sultys su medumi geriamos sergant bronchitu, laringitu, nes padeda atsikosėti. Taip pat jos gerina apetitą, detoksikuoja organizmą. Šis produktas rekomenduojamas vartoti esant mažakraujystei.“;

„Medaus džemas su šermukšniais“ naudojo teiginius:

„Šermukšnis tinka esant vitaminų trūkumui. Paprastojo šermukšnio uogose gausu vitamino C, taip pat rutino, karotino, vitamino E. Uogose esančios medžiagos mažina kraujospūdį.“;

„Medaus džemas su braškėmis“ naudojo teiginius:

„Braškės tai viena skaniausių uogų, kuri ne tik skani, bet ir labai naudinga organizmui. Braškėse gausu antioksidantų. Jos yra puikus vaistas nuo širdies ir kraujagyslių ligų – gerina širdies darbą – kraujagyslės tampa elastingesnės, sumažėja kraujospūdis.“

Tarnyba Protokole nustatė, kad MB „Libeva“ pateikė informaciją, kuri neatitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatos, kuri nustato, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Tarnyba protokole nurodė, kad MB „Libeva“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą.

Protokole lengvinančia aplinkybe laikoma tai, kad bendrovė teikė prašomus dokumentus.

Protokole sunkinančių aplinkybių nenustatyta.

MB „Libeva“ Protokole nurodė, kad pažeidė įstatymą dėl jo nežinojimo ir kad tai ateityje nepasikartos.

MB „Libeva“ 2016-10-28 Tarnybai pateiktame rašte nurodė, kad bendrovė neseniai pradėjo veiklą (veikia nuo 2016-01-12) ir, gavę Tarnybos raštą, pašalino skleistą reklamą, taip pat konsultavosi su reklamos specialistu, kuris paaiškino bendrovės darbuotojams, kaip ir kokia reklama gali būti skleidžiama. Bendrovė nurodė, kad ateityje tokie pažeidimai nepasikartos.

Tikslus reklamos sklaidos laikotarpis Protokole nenustatytas, tačiau minėtų maisto produktų reklamą Tarnyba užfiksavo 2016-10-12, o MB „Libeva“ 2016-10-28 Tarnybai pateiktame rašte nurodė, kad reklamos sklaidimas nutrauktas.

2016-11-30 Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba gavo MB „Libeva“ raštą (Reg. Nr. 5-7471), kuriame bendrovė nurodė, kad MB „Libeva“ yra jauna įmonė, kuri veikia nuo 2016-01-12 ir Lietuvos Respublikos įstatymą pažeidė, nes nebuvo susipažinę su įstatyme nustatytais reikalavimais. Bendrovė nurodė, kad sieks, jog pažeidimas ateityje nepasikartotų.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo.

Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, kad maisto produktų „Medaus džemas su šaltalankiais“, „Medaus džemas su putino uogomis“, „Medaus džemas su avietėmis“, „Medaus džemas su juodaisiais serbentais“, „Medaus džemas su šermukšniais“, „Medaus džemas su braškėmis“ reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.libeva.lt, yra susijusi su MB „Libeva“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus bendrovės produktus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl MB „Libeva“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru išpūdžiu apie prekę (jos pakuotę, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir MB „Libeva“ maisto produktų „Medaus džemas su šaltalankiais“, „Medaus džemas su putino uogomis“, „Medaus džemas su avietėmis“, „Medaus džemas su juodaisiais serbentais“, „Medaus džemas su šermukšniais“, „Medaus džemas su braškėmis“ reklama turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas minėtų maisto produktų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, perskaitęs ar išgirdęs MB „Libeva“ minėto maisto produkto reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti išpūdį, kad šis maisto produktas pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis ir kitomis savybėmis, kurių neturi, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

MB „Libeva“, reklamuodama maisto produktus:

„Medaus džemas su šaltalankiais“ naudojo teiginius:

„<...> Šaltalankis – polivitaminų kupinas augalas, pagal biologiškai aktyvių medžiagų kiekį ir kokybę lenkia beveik visus vaisius ir uogas. Tai gera priemonė sustiprinti širdies raumenų, profilaktinė priemonė prieš insultą, infarktą, atkuria organizmą po ligų ir psichinių bei fizinių pervargimų.“;

„Medaus džemas su putino uogomis“ naudojo teiginius:

„Putino uogos gausiai naudojamos liaudies medicinoje. Nėštumo metu putino uogos didina raudonųjų kraujo kūnelių kiekį ir atitinkamai – hemoglobino lygį. Putino uogos turi šlapimą varančių ypatybių. Jos vartojamos sutrikus inkstų, šlapimo takų ir širdies veiklai. Antiseptinės ir surišamos ypatybės padeda greičiau sugyti žaizdoms, skrandžio opoms. Po ligos putino uogos valgomos, kad greičiau sustiprėtų imunitetas.“;

„Medaus džemas su avietėmis“ naudojo teiginius:

„Aviečių uogose yra salicilo rūgšties (aspirino), kurios yra puikus pakaitalas vaistams nuo peršalimo, kūno temperatūrą mažinti ir prakaitavimą skatinanti priemonė. Taip pat uogose yra vitaminų C, B1, B2, PP. Todėl jos puiki priemonė mažakraujystei mažinti.“.

„Medaus džemas su juodaisiais serbentais“ naudojo teiginius:

„Juodųjų serbentų uogos turi sutraukiamųjų, prakaitavimą ir šlapimo skyrimą didinančių savybių. Juodųjų serbentų sultys su medumi geriamos sergant bronchitu, laringitu, nes padeda atsikosėti. Taip pat jos gerina apetitą, detoksikuoja organizmą. Šis produktas rekomenduojamas vartoti esant mažakraujystei.“;

„Medaus džemas su šermukšniais“ naudojo teiginius:

„Šermukšnis tinka esant vitaminų trūkumui. Paprastojo šermukšnio uogose gausu vitamino C, taip pat rutino, karotino, vitamino E. Uogose esančios medžiagos mažina kraujospūdį.“;

„Medaus džemas su braškėmis“ naudojo teiginius:

„Braškės tai viena skaniausių uogų, kuri ne tik skani, bet ir labai naudinga organizmui. Braškėse gausu antioksidantų. Jos yra puikus vaistas nuo širdies ir kraujagyslių ligų – gerina širdies darbą – kraujagyslės tampa elastingesnės, sumažėja kraujospūdis.“

Kaip minėta aukščiau, MB „Libeva“ interneto tinklalapyje www.libeva.lt pateikiama informacija apie maisto produktus „Medaus džemas su šaltalankiais“, „Medaus džemas su putino uogomis“, „Medaus džemas su avietėmis“, „Medaus džemas su juodaisiais serbentais“, „Medaus džemas su šermukšniais“, „Medaus džemas su braškėmis“ galėjo nepagrįstai sudaryti įspūdį, kad jie padės nuo aukščiau minėtų sveikatos sutrikimų ir turės profilaktinį poveikį organizmui. Atsižvelgiant į tai, teigtina, jog reklamoje pateikta informacija galėjo daryti poveikį vartotojų ekonominiam elgesiui, t.y. paskatinti vartotojus įsigyti MB „Libeva“ reklamuojamus maisto produktus.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog MB „Libeva“ minėtas maisto produktas nėra vaistinis preparatas, todėl jis negali būti reklamuojamas nurodant vaistinių preparatų savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus bei maisto papildus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų bei maisto papildų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog MB „Libeva“, reklamuodama minėtą maisto produktą, vartojo teiginius, kuriais nurodė ir užsiminė apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, o tai neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų.

Tuo MB „Libeva“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas.

3. Dėl MB „Libeva“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad MB „Libeva“ teisės aktus pažeidžiančią reklamą skleidė apie 6 maisto produktus. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, jog skleista minėto maisto produkto reklama galėjo būti aktuali asmenims, sergantiems įvairiomis žmogaus organizmo sistemos lėtinėmis bei ūmiomis ligomis (mažakraujyste, inkstų, širdies ir kraujagyslių sistemos, peršalimo ligomis).

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad MB „Libeva“ minėto maisto produkto reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.libeva.lt, taigi pasiekiami ne regioniniu, o nacionaliniu mastu. Atsižvelgta į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-08-11 nutartimi Nr. A492-2642/2011 konstatavo, jog informacija internete yra prieinama žymiai didesnei daliai vartotojų negu spausdintuose leidiniuose, todėl pažeidimo mastas turi būti vertinamas kaip didelis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad MB „Libeva“ produktų reklamą buvo skleidžiama nuo 2016-10-12 iki 2016-10-28.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad MB „Libeva“ nutraukė teisės aktus pažeidžiančią informaciją, bendradarbiavo, teikė prašomus pateikti dokumentus.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 bei 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų pažeidimą skirti MB „Libeva“ 300 (trijų šimtų) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarimo dėl baudos paskyrimo priėmimo dienos turi būti sumokėta į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Neringa Baronienė